

Provinciale Staten van de Provincie Fryslân
ChristenUnie,
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Leeuwarden, 19 augustus 2024

Verzonden,

22 AUG 2024

Ons kenmerk : 02282826

Domein/ Team : Ruimte, Klimaat en Energie |

Uw kenmerk :

Bijlage(n) :

Onderwerp : beantwoording schriftelijke vragen over windenergie

Geachte mevrouw

Uw schriftelijke vragen op grond van artikel 42 van het Reglement van Orde, binnengekomen op 23-07-2024 beantwoorden wij als volgt.

U leidt de vragen als volgt in:

In het bestuursakkoord Oparbeidzje foar Fryslân wordt gesproken over een zorgvuldige inzet van nieuwe windmolens in een aantal gevallen onder voorwaarden. GS komen hiervoor met een voorstel. Verantwoorde inpassing in het open Friese landschap is hiervoor de belangrijkste voorwaarde. Daarnaast wil het College nagaan hoeveel behoefte er is aan dorpsmolens. Ook wil het College komen met Eén energieloket waar iedereen informatie kan krijgen hoe ze eenvoudig energie kan opwekken.

Vraag 1:

Wanneer kunnen wij een voorstel verwachten over de zorgvuldige inzet van nieuwe windmolens? Graag een toelichting

Antwoord vraag 1:

In de PS vergadering van 25 september staat de aanpassing omgevingsverordening op de agenda. Hierin zijn de nieuwe uitgangspunten uit het bestuursakkoord voor windenergie uitgewerkt en opgenomen. Dit betreft de uitbreiding van erfmolens voor hulpbedrijf landelijk gebied en recreatieve voorzieningen en windturbines bij bedrijventerreinen van Sneek, Leeuwarden, Drachten en Heerenveen.

Tegelijkertijd lopen er voorbereidende trajecten om zorgvuldige en integrale keuzes te maken voor het toekomstige energiesysteem. De concept-Energievisie geeft richting aan de opgave voor het toekomstige energiesysteem richting 2050. Voor de benodigde opwek-energieconcepten voor Fryslân is een zorgvuldige integrale en ruimtelijke afweging noodzakelijk, ook met het oog op de lange termijn. De lopende trajecten van de Energievisie en de POVI zijn hier geschikt voor. De visie wordt gebruikt als bouwsteen in het traject van de nieuwe provinciale omgevingsvisie. Voorstellen voor de inzet van nieuwe windturbines en andere energieconcepten zullen wij in het traject van de POVI opnemen.

Vraag 2:

In hoeverre beperkt het overvolle elektriciteitsnet lokale energiecoöperaties of bieden zij juist een oplossing voor netcongestie? Graag een toelichting.

Antwoord vraag 2:

Op deze vraag is geen eenduidig antwoord te geven omdat het afhankelijk is van de lokale situatie op het elektriciteitsnetwerk en de aard van lokale initiatief (energiebron en/of opslag). Door netcongestie zijn de mogelijkheden voor het realiseren van nieuwe opwek beperkt. Afhankelijk van de lokale context en aard van het initiatief, bestaan er technische of juridische oplossingen voor dit probleem. Lokaal gebruik of opslag van de opgewekte energie kunnen een oplossing bieden. Het energetisch inpassen van lokale opwek blijft echter maatwerk.

Toelichting:

De congestieproblematiek is onder te verdelen in twee soorten: afnamecongestie en teruglevercongestie. Afnamecongestie ontstaat wanneer er meer elektriciteit wordt gevraagd dan dat het net naar de verbruikers kan transporteren. Teruglevercongestie ontstaat wanneer er dermate veel elektriciteit (lokaal) wordt opgewekt dat het net niet in staat is om dit te transporteren naar de elektriciteitsvraag.

Beide soorten congestie kunnen in hetzelfde gebied voorkomen. Dit komt doordat elektriciteitsvraag niet per definitie gelijktijdig plaatsvindt - het schijnen van de zon of het waaien van de wind – wanneer er duurzame elektriciteit wordt geproduceerd. En, andersom, duurzame opwek vindt niet altijd of volledig gelijktijdig met de elektriciteitsvraag plaats.

Veel elektriciteitsstations kennen teruglevercongestie; de beschikbare capaciteit voor het transporteren van duurzame elektriciteit is dan al toegeschreven aan een producent/productielocatie.* In dat geval vormt netcongestie een beperking voor lokale energiecoöperaties met een nieuw initiatief voor het opwekken van energie.

Een toenemend aantal elektriciteitsstations kent ook afnamecongestie; de beschikbare capaciteit voor het transporteren van elektriciteit is dan al toegeschreven aan afnemers.* Nieuwe afnemers kunnen dan niet worden aangesloten. In bepaalde omstandigheden is het [REDACTED] len van elektriciteitsverbruik aan nabije opwek een mogelijke oplossing voor dit probleem. De nieuwe afnemer heeft in dat geval toegang tot energie op het moment dat er energie wordt opgewekt (als de zon schijnt, als de wind waait).

Andersom kan de oplossing ook werken: bij het plaatsen van nieuwe opwek kan er met omliggende verbruikers/afnemers de afspraak worden gemaakt dat zij de opgewekte energie verbruiken wanneer er wordt opgewekt. Vanwege mogelijke technische complicaties kan het maken van dergelijke afspraken over gelijktijdig opwekken en verbruiken alleen onder bepaalde (wettelijke) voorwaarden van de netbeheerder – tenzij er sprake is van een oplossing achter de meter.

* = De realiteit is iets gecompliceerder, omdat niet elke afnemer of producent van energie gelijktijdig afneemt of levert aan het elektriciteitsnet. Er kunnen daardoor afspraken tussen afnemers/producenten worden gemaakt over wie wanneer afneemt/levert om zo het net optimaal te benutten.

Vraag 3:

Is het college met ons van mening dat lokale initiatieven de gemeenschap verstevigen en zorgen voor draagvlak in brede zin?

Antwoord vraag 3:

In de praktijk blijkt dit initiatiefafhankelijk; dit is het geval wanneer het lokale initiatief breed door de gemeenschap wordt gedragen. We constateren echter dat energieprojecten steeds complexer worden en energiecoöperaties lopen tegen organisatorische, financiële en maatschappelijke knelpunten aan. Initiatieven hebben o.a. moeite met het vinden van vrijwilligers en nieuwe leden. Met de introductie van zogenaamde "energiegemeenschappen" zien wij mogelijkheden om de knelpunten te verkleinen en zal het draagvlak in brede zin verder gestimuleerd kunnen worden.

Vraag 4:

Het open Friese landschap is een kernkwaliteit. In hoeverre kan het plaatsen van dorpsmolens deze kwaliteit bedreigen? Is het college van mening dat de wiekhoogte hierin een rol speelt? Graag een toelichting.

Antwoord vraag 4:

De openheid van het Friese landschap is inderdaad een kernkwaliteit voor de provincie waarbij er overigens wel verschillen zijn. Zo is de openheid in de Wâlden en in Zuidoost Fryslan van een andere orde dan bijvoorbeeld op het kleigebied. Reden om, net als andere provincies, een zorgvuldig beleid te voeren ten aanzien van windmolens op land; zo ook ten aanzien van dorpsmolens. In het bestuursakkoord hebben we overigens ook opgenomen om te inventariseren hoeveel dorpen belangstelling hebben voor een dorpsmolen. In het traject van de POVI nemen we de dorpsmolens vervolgens als één van de energieconcepten mee in de afweging om de doelen uit de Energievisie te halen. De meest effectieve manier om ruimtelijke kwaliteit te bereiken in het Friese landschap is te kiezen voor een beperkt aantal duurzaamheidsconcepten.

Vraag 5:

In het bestuursakkoord worden erfmolens met een tiphoogte van 30 meter toegestaan bij agrarische en toeristische bedrijven in het buitengebied voor eigen gebruik. Bent u bereid deze mogelijkheden te verbreden voor meer bedrijven in het buitengebied zoals loonbedrijven? Zo ja, onder welke voorwaarden, zo nee waarom niet? Graag toelichten.

Antwoord vraag 5:

De gestelde vraag is onderdeel van de besluitvorming omtrent de wijzigingsverordening gea-gendeerd op 25 september in PS.

Ja, dat maken wij onder voorwaarden mogelijk (erfmolens met een as-hoogte van 15m). Erfmolens worden toegestaan in het landelijk gebied, zolang bedoeld voor eigen gebruik, bij een hulpbedrijf landelijk gebied (zoals loonbedrijven), recreatieve voorzieningen en agrarische bedrijven (die laatste was reeds toegestaan).

Vraag 6:

Bent u van mening dat initiatiefnemers verplicht dienen te worden hun molen(s) bij het niet meer benutten netjes af te voeren? Zo nee, waarom niet, zo ja, hoe gaat u dit borgen? Graag toelichting.

Antwoord vraag 6:

De gestelde vraag is onderdeel van de besluitvorming omtrent de wijzigingsverordening geïmplementeerd op 25 september in PS.

Ja, daar zijn wij het mee eens. In de wijzigingsverordening is daarom opgenomen dat voor opstellingen van duurzame energie bij vergunningverlening is geborgd dat de opstelling gedurende maximaal 25 jaar in stand worden gehouden, waarbij na het verstrijken van deze termijn de voor de verlening van de vergunning bestaande toestand wordt hersteld of een andere, in de omgevingsvergunning omschreven, toestand wordt gerealiseerd.

Vraag 7:

Hoever is het College met het beloofde energieloket? Is het College zich bewust van de urgentie? Graag toelichten.

Antwoord vraag 7:

We zijn ons bewust van de urgentie van het energieloket. Het loket heeft alleen kans van slagen als de krachten van gemeenten en ondersteunende organisaties gebundeld worden. Het komende half jaar wordt het Fries Energiehuis dat 1 januari 2024 van start is gegaan binnen het samenwerkingsverband van de Friese Energietafel verder doorontwikkeld. Eind 2024 zullen we u hierover nader informeren.

Vraag 8:

Opslag energie Een groot knelpunt bij zon en windenergie is het feit dat de opslag van de opgewekte energie nog steeds problematisch is. Hierdoor ontstaan er ongewenste situaties als boetes op terug leveren, het uitzetten van zonnepanelen omdat ze teveel produceren. De mogelijkheid van opslaan in batterijen is duur en staat nog in de kinderschoenen. In de concept nota "Friese Energievisie" wordt hier ook aandacht aan gegeven.

Is het college bereid om met de Friese Energie coöperaties in overleg te gaan hoe deze problemen met maatwerk en kleinschalige opslag op dorpsniveau op kunnen pakken? Wat doet het college al op dit vlak? Graag het antwoord toelichten.

Antwoord vraag 8:

Via samenwerkingsorganisatie van de Friese Energietafel zijn we in overleg met alle betrokken partijen. Zo maken we ook samen batterijbeleid, hierin kijken we zowel naar grootschalige opslag, collectieve oplossingen alsook naar buurt- en thuisbatterijen.

Zoals bij vraag 2 uitgelegd zijn congestieproblemen tijdspecifiek. Opslag van elektriciteit in een batterij is een manier om tijd te overbruggen; zodat duurzaam opgewekte energie op een later moment alsnog kan worden getransporteerd, of eerder geleverde energie later kan worden verbruikt. De inzet van batterijen draagt het meest bij aan het mogelijk maken van leveren of afnemen van elektriciteit ondanks netcongestie, wanneer de batterijen op groter schaalniveau geplaatst worden bij onderstations, grootschalige opwek of grootverbruikers. Met de grotere batterijen is daarmee de meeste impact te maken. Batterijen verlichten op die manier netcongestieproblemen.

Althans, voornamelijk. Wanneer batterijen puur en alleen met winstogmerk worden ingezet, kan dit in sommige gevallen bijdragen aan netcongestie; er zijn momenten wanneer het winstgevend is om de batterij op te laden bij afnamecongestie, of uit te laden bij levercongestie. Bovendien nemen (grootschalige) batterijen veel ruimte in. Om die reden werkt de Provincie Fryslân in het samenwerkingsverband van de Friese Energietafel op dit moment aan batterijbeleid.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten Fryslân,

voorzitter, de loco-voorzitter

voorzitter

secretaris

voor deze, de loco-provinciesecretaris